

2025-08-27

TJÄNSTESKRIVELSE

Dnr: MSN-2025-00152

Miljö- och stadsbyggnadsnämnden överlämnar synpunkter på remissen ”Nödavloppsplan 2025-2027” till kommunstyrelsen

Förslag till beslut

Miljö- och stadsbyggnadsnämnden överlämnar synpunkter på remissen ”Nödavloppsplan 2025-2027” till kommunstyrelsen i enlighet med tjänsteskrivelsen, KFKS-2025-00458 daterat 2025-04-29.

Sammanfattning av ärendet

Kommunen har som en del i arbetet med kris och beredskap tagit fram en Nödavloppsplan 2025-2027 som kommunstyrelsens arbetsutskott har remitterat till miljö- och stadsbyggnadsnämnden. Ytrandet ska vara inkommet till säkerhetsstaben senast den 22 september 2025. Nödavloppsplanen 2025-2027 kommer att, vid sidan av andra tillhörande planer, tjäna som ett underlag vid kommunens kris- och beredskapsplanering.

Ärendet

Kommunen har ett antal dokument som planerar för avbrott i samhällsviktiga funktioner. Ett exempel som förekommer i många kommuner är nödvattenplan, som beskriver kommunens agerande och ansvarsfördelningen vid en dricksvattenkris. I samband med arbetet med nödvattenplanen så lyftes även kommunens samhällsviktiga drift av avloppsnätet, och att det även behövs en nödavloppsplan som förbereder för situationer då avloppsnätet inte kan användas på normalt sett. Nödavloppsplan finns ännu inte i andra kommuner, men har lyfts som förbättringsbehov i regionen. Kommunen har därför i samarbete med Nacka vatten och avfall tagit fram Nödavloppsplan för perioden 2025-2027. Nödavloppsplanen kompletterar kommunens tidigare antagna nödvattenplan, och bygger vidare på synpunkter som miljötillsynsenheten lämnat om hantering av toalettavfall när kommunen tog fram broschyren ”Om krisen kommer till Nacka”.

Kommunstyrelsens arbetsutskott har remitterat förslaget till miljö- och stadsbyggnadsnämnden. Yttrandet ska vara inkommet till säkerhetsstaben senast den 22 september 2025.

Miljötillsynsenheten föreslår att nämnden tillstyrker förslaget, med några synpunkter som tillägg.

Ärendets beredning

Remissen är skickad från kommunstyrelsens arbetsutskott till miljö- och stadsbyggnadsnämnden. Miljö- och stadsbyggnadsnämnden granskar remissen och lämnar förslag till yttrande. Ärendet är förberett av miljötillsynsenheten.

Miljötillsynsenhetens bedömning och förslag till synpunkter

Nämnden ser positivt på att planen tar upp specifika strategier vid tre tänkbara scenarier; ett mindre avbrott, ett större avbrott respektive höjd beredskap och krig. I förslaget är det dock inte tydligt var skiljelinjen går, mellan ett mindre avbrott och större avbrott respektive höjd beredskap och krig. Nödavloppsplanen skulle vinna på att det förtydligades med vissa kriterier i form av till exempel antal dagar eller omfattningen av driftstörningen och detta för att vid ett nödläge lätt kunna välja lämplig strategi att arbeta utifrån.

Nämnden bedömer att tillgång till vatten är den viktigaste faktorn för hushållens avloppshantering vid ett större avbrott. Det är då viktigt med platser och resurser för att kunna distribuera vatten så att det blir tillgängligt för hushållen. Nödavloppsplanen har därför en nära koppling till kommunens Nödvattenplan. Vid vissa scenarier har hushåll nära sjöar och vattendrag bättre förutsättningar att fortsätta använda kommunens avloppsnät. Nödavloppsplanen redovisar dock ingen risk- och sårbarhetsanalys som beskriver hur man ska prioritera insatserna.

Vid ett större avbrott bedömer nämnden vikten av att det finns en dokumenterad kontrollplan, enligt punkt 5.2 "Nödavloppsplan 2025-2027" för bland annat hantering av avbrott i det allmänna spillvattennätet samt inrättande av ett system för insamling, lagring och borttransport av restavfallet.

Nämnden bedömer att definition och avfallsklassificering av toalettavfallet behöver ingå i Nödavloppsplanen, eftersom det är det avfall som kommer att vara aktuellt att hantera separat vid en kris. Någon specifik avfallskod finns inte och det räknas heller inte som farligt avfall. Avfallet är dock ett sådant avfall som kan utgöra risk för spridning av patogener och lukt i omgivningen och därmed utgöra olägenhet för människors hälsa och miljön.

Ekonomiska konsekvenser

Ekonomiska konsekvenser kommer att vara de kostnader som uppkommer genom insamling och hämtning av latrinavfallet. Samtidigt kan kostnader uppkomma om

epidemier bryter ut på grund av dålig lagring och hantering av latrinavfallet. En Nödavloppsplan anger de prioriteringar som behöver göras, vilket kommer att spara både tid och resurser, i jämförelse med om en plan inte skulle finnas på plats, om en krissituation skulle uppstå.

Konsekvenser för barn

Vid ett nödavloppsläge behöver kommunen även ha en beredskap för att motverka och begränsa utbrott. Tänkbara konsekvenser för barn behöver beaktas. Risk för utbrott av magsjuka, diarré och andra besvärliga symptom orsakade av smittämnen såsom salmonella, campylobacter, norovirus, giardia och springmask kan, på grund av brist på vatten och hygien, inte uteslutas.

Konsekvenser för klimat och miljö

I Nacka kommun råder hög skyddsnivå utifrån kriterierna som anges i Havs- och vattenmyndighetens författningssamling om små avloppsanordningar för hushållsspillvatten (HVMFS 2016:17). Det innebär bland annat att krav på reningsgraden är högre (90%) för total fosfor (Tot-P) än vid normal skyddsnivå. Bevarandeplaner, skyddsintressen samt närhet till Östersjön är exempel på kriterier som gör att det ställs högre krav i Nacka kommun vid utsläpp av näringsämnen. Toalettavfall kan ta upp till ett år innan det förmultnar helt i jorden och kan orsaka spridning av coliforma bakterier till mark och vatten för närliggande fastigheter och kontaminera närliggande vattenbrunnar samt orsaka övergödning med syrefria havsbottnar som följd. Det är viktigt med information som hjälper fastighetsägare att upprätta ett eget beredskapssystem för nödhantering av avlopp, så man motverkar nödlösningar i form av nedgrävning eller dumpning i naturen.

Handlingar i ärendet

Tjänsteskrivelse den 27 augusti 2025

Bilaga 1. Förslag till nödavloppsplan 2025-2027

Bilaga 2. Förslag till synpunkter

Emma Rosengren
Miljöchef
Miljötillsynsenheten

Margareta Nilsson
Miljö- och hälsoskyddsinspektör
Miljötillsynsenheten